

מיליארד סינים טועים

השאלה מתי לערוך ברית מילה, טומנת בחובה שאלה משמעותית יותר: האם לבטא את האהבה למצווה ולקיימה מיד, או להמתין לשעה נוחה, בה יגיעו יותר אנשים ויתרבה כבודו של מלך?

מחסור הילודה בסין

בתחילת שנת 2014 נחקק בסין חוק מאוד חשוב: במשך יותר משלושים שנה, החוק בסין אסר על הורים ללדת יותר מילד אחד. הרקע לחוק הוא חשש השלטונות מפני פיצוץ אוכלוסין. לכן שללו מן האזרחים את הזכות הבסיסית ביותר שיש לבני אדם ללדת כמה ילדים שרוצים.

באופן רשמי הם לא אסרו זאת על איש, אלא טענו שמי שמגדל יותר מילד אחד ללא סימן שהוא עשיר, ולכן עליו לשלם על כל השירותים הניתנים בחינם לשאר האזרחים. ממילא, אדם שהביא עוד ילד לעולם איבד הרבה מזכויותיו גם עבור הילד הראשון.

שלושים שנה חלפו, ופתאום השלטונות גילו שאין די אנשים צעירים בסין. פירוש הדבר, שאין מספיק אנשים עובדים ולכן הכלכלה שוקעת. בנוסף לכך, אין מי שיטפל באוכלוסייה שמזדקנת, שהיא גדולה פי כמה מהדור הצעיר שאמור לטפל בו.

החוקרים הגיעו למסקנה שצריך לשנות את החוק, והתירו לכל משפחה (במקרה שאחד מההורים הוא בן יחיד או בת יחידה) לגדל שני ילדים, אבל לא יותר מזה.

לאכזבתם, התברר שאנשים התרגלו שיהיה להם רק ילד אחד, ולכן הם לא ממהרים להביא עוד ילדים לעולם. המומחים טוענים שייקח לסין עוד הרבה זמן לאזן את הבעיה הדמוגרפית.

גם רבות ממדינות המערב סובלות מהבעיה של ירידה בילודה, והיא משפיעה על כוח העבודה ועוד הרבה דברים אחרים. גם הן מנסות לעודד את הילודה בכל מיני דרכים.

נוסף על הסיבות שסין מעוניינת שאזרחיה יביאו יותר ילדים לעולם, ישנן עוד סיבות טובות מדוע צריך להביא ילדים לעולם.

ביהדות, לכל מצווה יש את הזמן שבו היא אמורה להיעשות. למשל, ברית מילה צריכה להיעשות ביום השמיני ללידה, כמו שכתוב: "וביום השמיני ימול בשר ערלתו" (ויקרא י"ב, ג). אבל כשמגיע אותו היום, נשאלת השאלה באיזו שעה צריך לעשות את המצווה.

מצד ההלכה אפשר לעשות את הברית במשך כל היום השמיני. אבל אז נשאלת השאלה: אדם שיש לו את האפשרות לעשות את הברית בבוקר או בערב, מה עדיף; האם לא משנה באיזו שעה, או שישנה שעה מועדפת.

זריזים לא מחכים

ישנו מושג בהלכה שנקרא: "זריזים מקדימים למצוות". כשיהודי שאוהב מצוות, הוא יקדים ויעשה אותן בהזדמנות הראשונה.

למשל, מצוות לולב שצריך לקיים בחג הסוכות § זמנה הוא כל היום. אבל מסופר על צדיקים שהיו ערים כל הלילה שישבו וציפו לרגע הראשון שבו יוכלו לקיים את המצווה.

אומרת הגמרא (פסחים ד, א) שאת ההנהגה הזאת למדים מאברהם אבינו. כשהקב"ה ציווה אותו על העקדה כתוב: "וישכם אברהם בבקר", שהוא הזדרז לעשות את המצווה אף-על-פי שזו הייתה מצווה קשה מאוד.

חז"ל לומדים זאת מעוד מקום בתורה שקשור לחג הפסח: בפרשת בא, כשהתורה מדברת על אכילת מצה, התורה מזהירה: "ושמרתם את המצות". מסביר רש"י: "שלא יבואו לידי חימוץ". צריך לשמור על המצות ולעשות אותן כמה שיותר מהר, כדי שהבצק לא יחמיץ. אבל מכיוון שהמילה

"מצות" והמילה "מצוות" הן אותן אותיות, ממשיך רש"י ואומר: "אל תהי קורא 'את המצות' אלא את 'המצוות', כדרך שאין מחמיצין את המצות, כך אין מחמיצין את המצוות, אלא אם באה לידך עשה אותה מיד" (שמות י"ב, י"ז).

אם כן, על השאלה מתי לעשות את הברית, התשובה היא: "זריזין מקדימין למצות", בהזדמנות הראשונה שבה אפשר לקיים את המצווה, מיד בבוקרו של יום.

אבל כאן מגיע שיקול אחר: שלמה המלך אומר בספר משלי (י"ד, ב): "ברוב עם הדרת מלך", שהכבוד של המלך הוא כשהרבה אנשים באים ומתאספים לכבודו. כך זה בחיי היום יום, כשרוצים לדעת אם הנשיא הוא פופולרי, ובפרט בשנת בחירות, מבררים כמה אנשים באו לעצרות שלו, וככל שגדל מספר המשתתפים כך הוא נחשב למכובד יותר. אומרים חז"ל, שאותו דבר זה נכון בקשר למלך מלכי המלכים הקב"ה, שנכון יותר לקיים את מצוותיו "ברוב עם".

אנו מוצאים את השיקול הזה במצוות תקיעת שופר בר"ה [תוקעים בשופר לפני וכחלק מתפילת מוסף. הגמרא (ר"ה ל"ב, ב) שואלת: מדוע לא מקדימים ותוקעים שופר בתפילת שחרית? והרי יש לנו את הכלל של "זריזין מקדימין למצוות". מתרצת הגמרא, שהיות שבזמן תפילת מוסף (המתקיימת מאוחר יותר) יש יותר אנשים בבית הכנסת, ואז יהיה אפשר לקיים את המצווה "ברוב עם הדרת מלך", לכן הדבר מכריע את השיקול של "זריזים מקדימין למצוות". (במסקנה הגמ' אומרת טעם אחר).

את ההלכה הזו אנו מוצאים גם בקשר לקריאת המגילה: אדם שיש לו מגילה כשרה בביתו והוא יודע את טעמי הקריאה, ביכולתו לקרוא את המגילה בביתו ואינו חייב להגיע לבית הכנסת. בשביל לקרוא את המגילה לא צריך מניין. בכל זאת אומרת ההלכה, שיטריח את עצמו וילך לבית הכנסת, על אף שהילדים מרעישים ברעשנים ומפריעים לו להקשיב. ומדוע? מפני ש"ברוב עם הדרת מלך".

אם כן, גם כשמגיעים למצוות ברית מילה, לפנינו אותה דילמה: מה עדיף, לעשות את הברית בבוקר על אף שישתתף רק קהל קטן, ואז לקיים את ציווי חז"ל "זריזין מקדימים למצוות", או לדחות את הברית לערב, כאשר אנשים חוזרים מהעבודה וברור שיותר יהודים יוכלו להשתתף בברית ולקיים את הציווי של שלמה המלך: "ברוב עם הדרת מלך".

האינטרס של מי גובר

בעצם, השאלה היא מה יותר חשוב: הצורך האישי לבטא את האהבה שלי למצווה, ולקיים אותה מיד בהזדמנות הראשונה, או שמוטב שאני יכבוש את היצר הדתי שלי וידחה את קיום המצווה לערב כדי שיותר יהודים ישתתפו בה ויוסיפו בכבודו של המלך, הקב"ה.

שוב מתברר, שאפילו בקיום המצוות עצמן ישנה השאלה מהו הדבר הנכון לעשות, וגם בזה אפשר להיות 'אגואיסט' לשם שמים או לדאוג שעוד יהודים ישתתפו במצווה. הרבי קובע שעדיף לדחות את הברית כדי שיותר יהודים תהיה להם את הזכות להשתתף במצווה הזאת (שלחן מנחם ח"ה עמ' קמ"א).

יתרה מזו, בפרשת השבוע אנו קוראים על עבודת הכהן הגדול ביום הכיפורים, ואיך ששיאו של היום היה כאשר הכוהן הגדול היה נכנס לקודש הקדשים. אומר המדרש על הפסוק בתחילת פרשתנו "בזאת יבא אהרן על הקדש": באיזה זכות היה אהרן נכנס לבית קדש הקדשים? זכות המילה הייתה נכנסת עמו (שמו"ר פל"ח ח).

אומר על כך הרבי, שמצוות מילה היא בדוגמת הכניסה לקדש הקדשים (תורת מנחם תשי"ב ח"א ע' 140) ואם כן, כשאפשר לתת ליהודים לטעום קצת מקודש קדשים ☞ בוודאי שצריך לדחות את הברית כדי שיותר יהודים יזכו לטעום משהו מחוויית הכוהן הגדול כשנכנס לקדש הקדשים.

כשאנחנו מדברים על עידוד הילודה, הרי אפשר לומר שבנוסף לכל הסיבות הטובות שצריך ללדת ילדים יש פה את הטעם שאמר שלמה המלך: "ברוב

עם הדת מלך". ככל שיש יותר אנשים בעולמו של הקב"ה, אזי הוא מלך על יותר בני אדם.

אינו דומה מלך על שבעה מיליארד בני אדם למלך על שמונה מיליארד. ובפרט שלכל אדם יש את התרומה הייחודית שלו לאנושות, ועל כל אחד הקב"ה אומר: "מעשה ידי להתפאר" ☞ שהקב"ה מתפאר בברואיו. ממילא מובן שכל אדם מוסיף "בכבודו" של הקב"ה, ואם כן, כל ילד שנולד מגדיל את ה'הדרת מלך' של הקב"ה יותר ממה שהיה ברגע שלפני כן.

אי-אפשר לתאר את נחת הרוח שנגרמת לקב"ה בלידתו של ילד יהודי, ולכן, כמו שאנו שמחים שנולד ילד, כך ויותר מזה הקב"ה שמח.